

Iancu Văcărescu

O zi și o noapte de primăvară la Văcărești sau Primăvara amorului

N-am să scap, în piept port doru
Piste ape, piste munți;
Văz că piste mări Amoru,
Cînd o vrea își face punți.

La Carpați mi-am adus jalea,
Lor am vrut s-o hărăzesc;
Răsunetu, frunza, valea,
Apele mi-o înmulțesc.

Mii de piedici, mii de curse
Piste firea toat-a-antins;
Lăcrămi în zădar sînt curse:
Unde-oi merge, eu sînt prins.

Citera mea oropsită,
Al Arahni-acum război,
De blăstemul meu găsită,
Să mă-mpac cu dînsa voi.

Acum înțeleg că nu e
Vina, pricina din ea,
Cînd la cîte vream să-mi spuie
Coardă, coardă se spârgea.

Dar al vostru este, Muze,
Citera ce-am cutezat
S-o arunc, căci nu putuse
A nu mai fi rușinat.

Împlinite, căci văzusem
Foarte lesne alte voi,
Instrumentului cerusem
Lucru greu la toate voi.

Nici Apollo nu se prinde,
Cel mai nalt din cîntători,
L-acel cîntec, că-mi întinde
Coarde și vărsînd sudori,

A cînta îndestul toate
Armele ce mă omor,
Nimenea la cale-o scoate;
Martur mi-e însuși Amor.

El, ce d-arma frumuseții
Vineri își bate joc,

Ce săgețile semeții
Dianei, le ia cu toc,

Lui Apolo, când va, frînge
Organu cel mai iubit;
Sabia plină de sînge
A lui Marț a stăpînit.

Baccu, lui Tirsu-și închină;
Ceres, Pan, Fauni, Silvani,
Spre a nu le găsi vină,
Slujesc lui zi, noapte, ani.

Alții fug de sub egida
Minervei; ș-îi se supun;
Tridinț alt are-n pofida
Tridințului lui Neptun;

Ruginosul șeptru-îl fură
De la Pluton, când o vrea;
Și chiar Joiului se jură
Din mîini fulgeru că-l ia.

Ce putere, care arme.
Care arepi, care gînd,
Deștepte, cît el cînd doarme,
Pot orice să facă, vrînd.

Mîndrie, primejdueală,
Frică, temere, necaz,
Vreme, lipsă, osteneală,
În potrivă-i n-au obraz.

Lumea de stăpîn îl știe,
Toate lui i se jertfesc;
Prăpădește cu mînie
Cîte i s-împotrivesc.

El e-n fundurile mării,
În cer, pre pămînt, în vînt,
Voiei, minții, vîrstei, stării,
Monarc silnic c-un cuvînt.

Dar o tînără copilă
Din romîni a răsărit,
Ca să rîză d-a lui silă,
Într-un chip deosebit.

Arme împotrivă-i are
Ce vederea nălucesc,
Și c-o dulce fermecare

Chiar p-Amor îl biruiesc.

El, în marea stăpînire
Ce-avea singur piste tot,
N-a găsit puteri în fire
A putea cît astea pot.

Pîn-a nu-i fi cunoscută
Ce lucrare ele au;
Semeția-i e căzută,
Săgeți, arcuri, frînte-i stau.

La grea deznădejduire
Se văzînd dodat-ajuns,
Fuge de mai rea peire
Loc cătînd cel mai ascuns.

Se întinde o cîmpie
De subt poale de Carpați,
Cîmp deschis de vitejie
La romînii lăudați;

Surpături sînt de o parte,
D-un oraș ce a domnit;
O gîrliță-ncoaci desparte
Un crîng foarte-nveselit.

Acolo am eu cășcioară,
Pe un vîrf de delișor;
Curge-n vale-i o apșoară
Murmurînd încetișor.

În potrivă zmăltuite
Dealuri altele se văd,
Ș-în vâlcările-nflorite
Miei pasc, alerg, se joc, șad.

Lăsînd ale lumii mare
Cinsti, nădejdi și fumuri seci,
Amăgiri cu-ncredințare,
Vrăjmași calzi, prieteni reci;

Acolo cu sănătatea,
Cu odihna însoțit,
Toat-a vieții bunătatea
Dobîndeam eu înmulțit.

Cînd la vie, la grădină,
Cînd la cîmp, de multe ori,
Cu o muncă prea puțină
Pildă dam la muncitori.

Cînd cu mreji amăgitoare
Vii prindeam păsări din zbor;
Cînd prin țevi fulgerătoare,
Cu plumb le-azvîrleam omor.

Cînd cu cîinii prin pădure,
Vulpe, epure fricos,
Lupul năvălit să fure
Îi răneam mai cu prisos.

Trăgeam mulți din lăcuință
Ce-au adînc l-al apei fund;
Cîți, dînd la-nșălări credință,
Undiți lesne îi pătrund.

Muncă, luptă, călărie,
Jocuri, umblete pe jos,
M-întăreau cu veselie
Și-mi dau-nvederat folos.

Curăția și măsura
Masa mea împodobia,
Mulțimea stomah, ochi, gura;
Dar mă sătura d-abia.

Muzele, ce-mi sînt dragi foarte,
Aveau ceasul hotărît,
Cînd cu cei carii n-au moarte
M-întîlneau numaidecît.

Cu nespusa lor dulceață
Mîințele mi le-mmulțeau;
Mîină, duh, ochi, limbă, viață,
Toate mi le-nsuflețeau.

Atunci cu încredințare
Deslușeam un veac mai bun;
Cu a cărui așteptare
Răul, oamenii suppun.

D-amărunt privind natura,
Planeți, răsărit, apus,
Stam gîndind: Așa făptura
Cine-ar fi-nvîrtind de sus?!

Cîtă slavă se cuvine
La unul ca el, i-o dam!
Ș-însumi mulțumit cu mine
Mă duceam și mă culcam.

Dormind astfel într-o noapte
Somnu-ntîi, ca vre un ceas,
Mă deștept, înțeleg șoapte,
Simț că de copil e glas.

Strigînd întreb: – Cine este?
Cine-aicea s-a băgat?
Cine-aici fără de veste
A-ndrăsnit de a intrat?

Mă uit!... Ce să văz? Minune!
Prea ciudat un copilaș,
Fricos cere iertăciune,
Se roagă să-i dau lăcaș.

Văz în spate-i arepi zmulte,
Port frumos, dar sfîșiat;
Gata el să-mi spuie multe,
Eu, de somn îngreuiat,

– “Las’ – îi zice – om vorbi mîine,
Acum culcă-te, de vrei,
De ți-e foame iată pîine;
Apă, vin, de-i vrea să bei.”

– “Dragul meu! d-acestea toate –
Zice el – îți mulțumesc;
Ți-e somn, văz; dar, de se poate,
Oareșce am să-ți vorbesc.

– Cît de mic sînt, vezi prea bine,
Nici beau, nici mănînc, nici dorm,
Și acei ce sînt cu mine
Prea puține ori adorm.

Somnul, celor care place,
E vrăjmaș omorîtor,
El îi face-n veci de zace
Ș-a mai multă viață mor.

Eu pe tine cu plăcere
Poci să te țiu deștept;
Ș-orice-i vrea-ți dau făr-a cere,
Să te rogi mult, nu aștept.”

Vorbind nu știu ce vrăji face,
Somnul văz că mi-a perit;
De unde dormeam în pace,
Îmbrăcat m-am pomenit.

Tot spre el, nevrînd, mă poartă

Un puternic nu știi ce!
Ce-al ticnitei mele soartă
Fir, când el veni, tăie.

Frumos caută, îmi zîmbește,
Mi-e drag, îl iubesc mai mult.
C-o blîndețe el vorbește,
D-aș vrea tot ca să-l ascult.

Zice: – “Aici nu este locu
Unde poci eu ca să-ți spui
Cine sînt, la ce norocu
Mă făcu să mă suppu.”

Binișor mă ia de mîină,
Ș-într-o clipă m-aflu eu
În crîngșor, unde-o fiintîină
Curgînd face heleșteu.

Pe acelui undă lină
A nopții făclie stînd
Îndoită da lumină
Din oglindă-i s-întorcînd.

Pe cer, mii de mii de stele
Semănite străluceau;
La cîmp focuri de surcele
De departe văpăiau.

Briliant vărsa cu fală
Al fîntînei viu susur;
O tăcere, o luceală
Preste tot domnea-mprejur.

Firei, glasul cîntăreții,
Blîndeii, dulci privighitori,
Spunea-ntoarcerea verdeții
Ș-a luminei după nori.

Apoi doru-i venea-n minte,
Ea de jale se spârgea,
Nevorbind spunea cuvinte
Ce simțirea atingea.

Înfoca, spuindu-și tîngu,
Subt ea un copaci stufos,
Ce de-nalt stăpînea crîngu,
Ne-a dat razem șezînd jos.

Ast loc, el, și vreme-alege,
Astfel începînd vorbi:

“– Că e cea mai veche lege
Pe pământ ca-n cer, vei ști,

Cu plăceri, sau cu durere,
Cîte trăesc, vor, nu vor,
Curînd ori cu-ntîrziere
Stăpînite-a fi d-Amor,

Amor care dumnezeii
Îi slăvesc de Dumnezeu,
Ce-mblînzește tigrii, leii,
Ș-înalță pe om sînt eu.”

Cîte-a făcut biruințe,
Cîte jocuri, cui, mi-a spus;
Cum ia Joiu-nchipuințe;
Ercule cum umple fus.

“– Slavă – zice – îndestulă
Nici o slavă nu-mi era,
Al meu braț viteaz, de hulă,
Pretutindeni m-apăra.

Iar acum făr-a prinde
Eu de veste nicidecum,
Fără arcu a-mi întinde,
Fugar m-am trezit pe drum.

Mare foarte a fost jocu
Și de tot ne-așteptat;
Într-ascuns viclean norocu
A mea stingere-a lucrat.

A puteri săvîrșire,
Frumusețele deplin,
Daruri mari au strîns oștire,
Și-oricîte spui, zic puțin.

La un loc toți nurii crește,
Șaisprezece anișori,
Ș-în fetiță-nchipuiește
Fulger de biruitori!

Tocmai prin această țară
Ce-o știam de tot a mea,
D-astfel d-întîmplare-amară
Eu nu mă puteam temea.

Neferit, fără gătire,
La arme nici mai gîndind,
Plin de rîsuri, de iubire,

La suppușii mei venind,

Zăresc, văz așa copilă,
Abia seama i-am luat,
Cînd mă aflu fără milă
Tot dodată dezarmat.

Norocu gîndea să poată
Ca, prin ea meșteșugind,
Să mă-njuge-n veci sub roată;
D-abia am scăpat fugind.

Prin păduri coprins de frică,
Alerg, stau, mă uit, ascult;
Mă tem cînd o frunză pică;
Deșii mărăcini m-au zmult.

Cînd mi se părea d-aproape
Că vrăjmașul m-a sosit,
Nezburînd, adesea-n groape
Sărind, eu cădeam zdrobit.

A ta bună priimire
C-am scăpat m-a-ncredințat,
Și l-a lui nelegiuire
C-altu nu e vinovat.

Aș zbura d-aș avea stare,
La maică, la dumnezei;
De rușine mi se pare
Că n-o să-i mai văz pe ei!

Răsplătirea îmi aprinde
Jeratic nestins în piept,
Și mirare mă coprinde,
Eu atît, cum mai aștept!

Biruirea mea în grabă
A putut a mă slăbi:
Dar din stare cît mai slabă
Mai curînd poci m-întări.

Acum voi să se arate
D-am putere eu sau nu,
Ori sînt legile schimbate
După cum norocul vru.”

Mișcare puțină face
Stă, ș-îl văz iar se mișcînd
Filomel-atunci, cînd tace,
Cînd iar s-aude cîntînd.

Ea îi simte-ntîi puterea,
Și cu glas petrecător
Tuturor apropierea
Spune-a dulcelui amor.

Cu ea mii de păsărele
Se unesc concertuind;
Și deodată lună, stele
De tot fața-și pierd albind.

Saltă-n sus, pe lîngă focuri
Călător și ciobănaș;
Prerăsună-n multe locuri
Dulce glas de flueraș.

Toate se deștept, simt, cere
Magnetul însuflețit;
Ce va prin împărechere
Sufletul a fi-ndoit.

Se deștept cele-nsoțite
Spre-a-nălța slavă l-Amor;
Ne-nsoțite, despărțite,
Spre-a jăli cel mai trist dor.

Aurora se coboară
Din brațele lui Titon
Veselă și rumeoară,
Fără teamă de vrun zvon.

P-a ei cale semănată
De trandafiri vii la feți
Vine, porți deschide-ndată
Zîmbitoarei dimineți.

Focurile-și răspîndește
Noaptea lor se suppuind,
Norii toți îi aurește
Viața firei înnoind.

Bășicuțele de rouă,
Ce pe iarbă strălucesc,
Cîmpului dau smalturi nuaă,
Florile-l înveselesc.

De miroase îmmulțite
Balsam viu, din ele dînd,
Zefir dulci suflări trimite
Ici și colo se jucînd.

Arătorul ce silește
Boii săi cei grei la pas
Cîntînd spune ce dorește –
Tare răsun-al lui glas.

Plăcute zbierări de turme
Aerul îl umple tot;
Tauri grei p-ale lor urme
Apăsate mugiri scot.

Călașaua d-altă parte,
Lor răspunde nichezînd;
Ecco prelungind înparte
Al ei glas tot s-înălțînd.

Ochiului s-arăt grămadă
Turnuri, case, vii, grădini,
Munți verzi, munți de o zăpadă
Lucitoare fiind plini.

Ducînd apă cînt fetițe,
Mai încolo, lîngă oi,
Spun ca ele ciobănițe,
Că sînt bine cîți sînt doi.

Ecco prea cu îngrijire
Al lor cîntec răscîntînd,
Drag îl duce la simțire
Și dezmiardă orice gînd.

Rîndurile zbor s-întrece,
C-o aripă răzuiesc
Unda ce-și torn pe trup rece,
Răcorite s-întăresc.

Face fluturi mii să zboare,
Cum va zefiraș ușor;
Albini fac din floare-n floare
Furțișag nesticător.

Se înalță cu mîndrie
Soarele pre răsărit,
Toate lui cu bucurie
Pe loc închinări trimit.

Prin armonie nespusă
De acord unsunător;
Firea e-n mișcare pusă;
Orice ton răsun-amor!

Înlățită mi-e simțirea:

Acum simț deosebit –
Simțind văz deosebirea
De simțit și de simțit.

Sîngele mi s-înnoiește,
Mîințele mi se dezleg,
Orice glas mie-mi vorbește,
Orice ton eu înțeleg.

Vinele repede-mi bate,
Firei voi să dau răspuns,
La simțirile-nălțate
Al meu glas e neajuns.

Dar mi-e inima deschisă
Ș-înlăuntru e văzut,
Spune cu o mută zisă
Că ce simț mi-e prea plăcut!

Ajung ca în aromire
De plăcere îmbătat,
Cînd d-Amor cu o zîmbire
Ca din is sînt deșteptat.

“– Tinere iubite! – mi zice
Destul, te cunosc acum:
De tine acum ferice,
Acum calci pe al meu drum!

Calcă cu statornicie,
Rabdă tot neostenit,
Ș-orice întîmplare vie
Nu fi deznădejduit!

Ce-ai mai scump, mai sfînt, mai mare
Legăminte omenești:
Gînd, păreri, încredințare,
Toate să mi le jertfești!”

(Iancu Văcărescu, *O zi și o noapte de primăvară la Văcărești* sau *Primăvara amorului*, în *Id., Opere*, Ediție critică, studiu introductiv, note, glosar, bibliografie și indice de C. Cîrstoiu, Minerva, București, 1985, pp. 103-120)